

”We need security, then freedom”

En fallstudie av kvinnors säkerhet under en konflikt

Abstract

The purpose of this thesis is to discuss and analyze women's security during a conflict situation, this by using a case study as a method. The case chosen is the invasion and occupation of the US-led coalition of Iraq. The period of time chosen is the years 2003-2005. By using three different approaches in feminist theory; standpoint feminism, liberal feminism and postcolonial feminism, this thesis describe, discuss and analyze three different factors that had an impact on women's security during the occupation. The factors 'economic', 'political' and 'public safety' are used to analyze the impact that the US-led coalition and the Coalition Provisional Authority (CPA) had on women's security. The result is, that by bringing women's need of security to the agenda in security studies and international politics, we can see that women are the ones suffering the most during a conflict by the lack of security accordingly to all these three factors. The thesis argues in favor of reconsidering how to look at conflicts, this by starting to use gender as a tool of analysis.

Nyckelord: Irak, kvinnors säkerhet, Liberalfeminism, Ståndpunktsfeminism, Postkolonial feminism

Antal ord: 9886

Innehållsförteckning

1	Inledning	1
1.1	Syfte	2
1.2	Frågeställning	2
1.3	Avgränsning	2
1.4	Tidigare forskning.....	3
2	Teori	5
2.1	Feministiska säkerhetsstudier (FSS)	5
2.1.1	Liberalfeminism	6
2.1.2	Ståndpunktsfeminism	7
2.1.3	Postkolonial feminism.....	9
3	Metod och Material	11
3.1	Metod	11
3.1.1	Operationalisering	12
3.2	Material	13
4	Säkerhet för kvinnor i Irak: 2003-2005	14
4.1	Tidslinje 2003-2005	14
4.2	Ekonomiska förändringar	16
4.2.1	Ekonomisk säkerhet för kvinnor	16
4.3	Politiska förändringar	18
4.3.1	Politisk säkerhet för kvinnor	19
4.4	Offentliga förändringar	20
4.4.1	Offentlig säkerhet för kvinnor.....	21
5	Slutdiskussion och slutsats	23
6	Framtida forskning	25
7	Referenser	26

1 Inledning

¹Krig och konflikter har funnits i alla tider och någonstans i världen pågår just nu flera olika där många länder är involverade antingen politisk, ekonomiskt eller militärt. Varje dag ser vi bilder på människor som flyr, vi ser förstörda hus och bilder på förödelse. Vad vi däremot, i de flesta fall, inte tar del av är vad dessa konflikter har eller hade för påverkan för de människor som bor i landet och som lever och stannar kvar under en ockupation eller en invasion. Vad vi däremot vet är att majoriteten av människor som, efter andra världskrigets slut drabbas och har drabbats hårdast av en konflikt är civila, varav majoriteten är kvinnor och barn (Tickner 1992, s. 56).

När den USA-ledda koalitionen gick in i Irak 2003 och åren under ockupationen användes argument så som att kvinnor skulle räddas från förtryck och få ökade rättigheter och även att frihet och kvinnors rättigheter är parametrar som hör ihop (Al-Ali & Pratt 2009, s. 1). Idag är det inte riktigt ord så som frihet, mänskliga rättigheter eller andra positiva begrepp en använder när en tänker på invasionen och ockupationen av Irak. När jag läste om konflikten kom frågor upp så som: Är det frihet människor behöver före säkerhet under en konflikt? Hur arbetade den USA-ledda koalitionen för att upprätthålla och skapa frihet och säkerhet för människor i Irak och varför misslyckades de med att upprätthålla denna säkerhet för kvinnor?

Vad en del feministiska forskare anser är, att inom säkerhetspolitik och särskilt internationell politik är kvinnor osynliga eller så syns kvinnor inte särskilt ofta, varken som politiker eller i det offentliga rummet (Peoples & Vaughan-Williams 2015, s. 47). Däremot är det oftast kvinnor som drabbas hårdast av en konflikt och som en ser bilder på under nyheterna. Av den anledningen kommer denna uppsats att med hjälp av tre olika ingångar inom feministisk teori och genom att använda Irak som ett illustrativt exempel försöka synliggöra kvinnors (o)säkerhet under en konflikt situation. Exemplet Irak kommer att illustreras genom teoretiska resonemang utifrån de valda ingångarna inom feministisk teori kring tre utvalda faktorer som påverkar kvinnors (o)säkerhet.

Således tillägnas denna uppsats och detta arbete till de som inte syns, kvinnorna, med en förhoppning om att kunna belysa deras säkerhetssituation under en konflikt.

¹ Titeln till uppsatsen är tagen från ett citat av en kvinna som intervjuades av Human Rights Watch 2003 om säkerhetsläget i Bagdad, hela citatet finns i senare delar av uppsatsen, i kapitlet ”offentliga förändringar”.

1.1 Syfte

Syftet med denna uppsats är att i detalj beskriva och undersöka kvinnors säkerhet under en konflikt. Som ett illustrativt exempel är den USA-ledda koalitionen ockupation samt invasion av Irak åren mellan 2003-2005 vald.

Kvinnors säkerhet kommer att undersökas genom en kartläggning av tre ingångar inom feministisk teori och deras syn på säkerhet. För att sedan appliceras på tre faktorer av säkerhetslägglig betydelse med syftet att se hur ingångarna beskriver och problematiserar kvinnors säkerhet under tidsperioden.

Således kommer de tre ingångarnas syn på säkerhet samt de tre faktorernas påverkan på kvinnors säkerhet att beskrivas och problematiseras genom ett svar på följande frågeställning:

1.2 Frågeställning

Hur beskriver och problematiserar feministisk teori kvinnors säkerhet under en konflikt?

1.3 Avgränsning

Invasionen i Irak sträckte sig över många år, närmare bestämt 2003-2011 (Freedom House 2012). På grund av denna uppsats limiterade antal ord och för att som uppsatsförfattare kunna göra en rättvis analys har jag avgränsat mig till åren mellan 2003-2005. Avgränsningen är satt till denna tidsperiod på grund av att mellan dessa år var den administrativa och politiska makten i Irak ockuperad av den USA-ledda koalitionen och dennes temporära administrativa ledning i Irak. Som tidslinjen i senare delar av uppsatsen kommer att visa tog denna ockupation slut i juni 2004 men det var inte förrän i december 2005 som Irak höll sitt första fria parlamentssval, således är avgränsningen satt till dessa år. Anledningen till att Irak är ett intressant fall att undersöka är på grund av vad ockupationen hade för konsekvenser och effekter. När den USA-ledda koalitionen gick in i Irak så övertog de den administrativa och politiska makten i landet. Den irakiska befolkningen eller deras politiker hade ingen makt att själva kunna ta beslut eller på demokratisk väg kunna förändra den politiska ordningen, utan den stod under den tillfälligt USA-ledda administrationen som hade all beslutsmakt och auktoritet över landet (Freedom House 2004).

De valda ingångarna inom feministisk teori är avgränsade till liberalfeminism, ståndpunktsfeminism samt postkolonial feminism. Anledningen till att liberal- samt ståndpunktsfeminism valdes som ingångar är på grund av deras position som välkända ingångar inom feministiska säkerhetsstudier (Peoples & Vaughan-

Williams 2015, s.50). Postkolonial feminism används på grund av dennes problematiserande och breddande syn på både feminism och säkerhet som de andra ingångarna inte har, därav är det en ingång som ger ett lyft till uppsatsen på grund av dess kritiska och breda sida.

Som uppsatsförfattare till denna uppsats vill jag även visa på min reflexiva medvetenhet. Som uppsatsförfattare har jag aldrig varit i Irak och jag har inte personligen tagit del av berättelser mer än genom andrahandskällor om kvinnors situation i Irak, därför är min kunskap om kvinnors situation under åren 2003-2005 begränsad till vad jag har läst i det material som har valts till uppsatsen. Som vit kvinna i ett västerländskt land som aldrig har upplevt den livsomväldande situation som ett krig innebär är jag mycket medveten om den begränsningen. Därför kommer denna uppsats inte försöka ge en röst till kvinnorna i Irak eller berätta deras historia utan det lämnar jag till kvinnorna i Irak och till de kvinnor som arbetar och/eller har upplevt omständigheterna under åren 2003-2005. Jag kommer att hålla mig till händelser som den USA-ledda koalitionen och senare den administrativa ledningen CPA² gjorde som påverkade kvinnors säkerhet under dessa år.

1.4 Tidigare forskning

Forskning om kvinnors säkerhet eller kvinnor inom den internationella politiken är ett forskningsämne som det har skrivits mycket om och gjorts forskning på. Denna uppsats använder sig av välkända feministiska gender- och statsvetenskapliga forskare. Ann J Tickners *Gender in International Relations – Feminist perspectives on achieving global security* (1992) är en bok som diskuterar och problematiserar den internationella politiken och hur en genom att använda sig av gender som ett analysverktyg kan skapa en värld där kvinnor inkluderas. I denna bok kritiserar och problematiserar Tickner kända säkerhetsteorier så som realism och liberalism och visar på hur dessa teorier inte hjälper utan snarare stjälper kvinnors säkerhet globalt. Cynthia Enloes *Bananas, Beaches and Bases – Making feminist sense of International Politics* (1989) är en av de mest välkända böckerna med en feministisk syn på den internationella politiken. Enloe problematiserar hur politiken kan undgå att inkludera kvinnor och ger exempel på detta med hjälp av olika perspektiv och situationer för kvinnor för att visa hur viktigt det är att kvinnor synliggörs inom politiken. Till sist är Chandra Talpade Mohantys bok *Feminism utan gränser – avkoloniserad teori, praktiserad solidaritet* (2003) en bok inom postkolonial feminism, denna bok hjälper till att problematisera olika västerländska feministiska texter och idéer för att skapa en bredare feminism och är en forskning som lägger fokus på andra saker än vad de tidigare verken har gjort.

² En mer detaljerad definition av CPA finns i tidslinjen längre ner i uppsatsen.

Med dessa forskningar att stå kommer uppsatsens kumulativitet att vara uppnådd (Teorell & Svensson 2007, s.18). Den inomvetenskapliga relevansen är uppfylld genom att jag anser mig ha hittat en ”vit fläck” i forskningen. I sökandet efter uppsatsämne insåg jag att olika feministiska böcker och inriktningar ser olika på men håller med varandra i flera aspekter när det kommer till säkerhet och politik. Detta ansåg jag var något intressant att undersöka och reda ut med hjälp av en fallstudie där olika ingångar inom feministisk teori används. Den utomvetenskapliga relevansen med kriteriet att min forskning även ska vara intressant för andra utanför forskningsvärlden anser jag vara uppfyllt eftersom att kvinnors situation inom en konfliktsituation är en väldigt viktig aspekt att forska i när halva världens population är kvinnor och att det fortfarande är kvinnor som drabbas hårdast av krig, vilket gör ämnet intressant även utanför forskningsvärlden (ibid).

2 Teori

De tre valda ingångar inom feministisk teori till denna uppsats kommer här att uttömmande förklaras och beskrivas. Innan det kommer en generell beskrivning av Feministisk teori inom säkerhetsstudier, så kallad FSS att belysas.

2.1 Feministiska säkerhetsstudier (FSS)

Begreppen nedan är centrala begrepp inom feministiska säkerhetsstudier och även genomgående vid all typ av feministisk forskning och därför kommer dessa att definieras och beskrivas innan mer djupgående beskrivning av FSS och de valda inriktningarna tar sin början:

- **Gender** - Gender är det sociala könet och inte det biologiska. Det är den sociala identitet som är konstruerad och som tillskrivs ett objekt som antingen feminint eller maskulint.
- **Patriarkat** - En hierarki av mäns överordnade kvinnor i det vardagliga livet, så som ekonomiskt, politiskt samt socialt.
- **Feminitet** - Attribut som har tilldelats som feminina, exempel på begrepp som anses vara feminina kan vara: Känslomässig, omtänksamhet, beroende.
- **Maskulinitet** - Attribut som har tilldelas som maskulina, exempel på begrepp som anses vara maskulina kan vara: aggressivitet, självständighet, styrka.

Källa: Peoples & Vaughan-Williams, 2015, s. 47

Studier inom feministiska säkerhetsstudier och internationella relationer är inte endast en gemensam feministisk teori utan det finns olika inriktningar inom feminismen i studier av säkerhet, krig och fred (Sjoberg 2013, s.4; Sjoberg & Tickner, 2012³, s. 171; Wibben 2011, s.13). Vad FSS har gemensamt är att de är

³ Tickner & Sjoberg (2012) refereras här genom att de skriver om Feminism inom Internationella Relationer och säkerhet i generella termer, och därför inte som ståndpunktsforskare i den här artikeln.

sprungna från freds rörelserna på 60-talet till att bredda säkerhetsperspektivet och inkludera fler faktorer i begreppet, exempelvis ska säkerhet inkluderas i avsaknad av något, att säkerhet ska ses som en mänsklig rättighet. Under den senare tidens FSS har forskarna börjat ifrågasätta länken mellan krig och patriarkat (Wibben 2011, s. 5). FSS har bidragit till studier av säkerhet genom att ta upp andra faktorer än vad de traditionella teorierna om säkerhet har gjort (ibid). Vad som även skiljer FSS från annan forskning inom säkerhetsstudier är att den feministiska forskningen medvetet försöker trycka på oklarheter och ojämlikheter inom den rådande säkerhetsdiskursen, detta har även bidragit till att feministiska studier oftast ses som politik istället för forskning, detta beror på att en del feminister tenderar att inte förhålla sig till det positivistiska forskningssättet (Wibben 2011, s. 11).

Det viktigaste som definierar FSS är framförallt att de använder sig av gender som ett analysverktyg. Gender analyseras dock på olika sätt beroende på vilken feministisk inriktning en använder sig av men vad FSS är överens om är att gender är ett mycket viktigt, och ett begrepp som i grunden är det viktigaste när en gör feministiska studier (Sjoberg & Tickner 2012, s. 172). Anledningen till varför gender är ett så viktigt begrepp är vad som definierar gender, det vill säga de maskulina och de feminina attributen. Dessa attribut är varandras motsats och ställs emot varandra, maskulinitet existerar inte utan femininet och dessa två är alltid ojämlika. Ett exempel på detta är hur marginaliserade grupper i samhället ges attribut som anses vara feminina för att ge dem en lägre samhällsstatus och för att upprätthålla deras marginaliserade status (ibid). För att använda gender som ett analysverktyg arbetar feministiska säkerhetsforskare från ett nedifrån och upp perspektiv (bottom-up) på mikronivå och tittar exempelvis på hur våld och krig påverkar kvinnor i ett pågående skede. Genom att inkludera gender hoppas FSS få ett bredare perspektiv på hur ojämlikhet bidrar till osäkerhet (Tickner & Sjoberg 2012, s. 175).

2.1.1 Liberalfeminism

Liberalfeminismen härstammar från som namnet antyder liberalismen och de utgår från en positivistisk epistemologi som liknar de traditionella säkerhetsteorierna i synen på säkerhet⁴ (Sjoberg 2013, s. 4; Tickner & Sjoberg 2012, s. 171). Härstamningen från den liberalistiska skolan visar sig genom att liberalfeminismen mål är individens rätt att möjliggöra och använda sin fulla kapacitet, så länge det inte skadar någon. Det vill säga, det rätta övervinner det goda och liberalismen hävdar att människan agerar och tänker rationellt (Tong 2009, s. 11-12). Inom liberalismen finns det två inriktningar men den som är mest förknippad med liberalfeminismen är välfärdsliberalism dock finns det även

⁴ Detta är Tickner & Sjobergs analys av liberalfeminism, troligtvis håller inte alla liberalfeminister med om detta.

klassiska liberalfeminister som är den inriktningen som står närmast den klassiska liberalismen (Tong 2009, s. 12)

Liberalfeminismen såg sin början med Mary Wollstonecraft som kämpade för att förbättra kvinnors rättigheter, detta utvecklades sedan till att kämpa för kvinnlig rösträtt under 1800- och 1900-talet och i nutid för jämlikhet mellan könen (Steans 1998, s. 16-17). Jämlikhet uppnås genom att de könsroller som finns försvinner, detta genom att använda sig av lagar, välfärds liberalfeminister anser att jämlikhet kan uppnås med hjälp av exempelvis positiv diskriminering på arbetsmarknaden eller politiskt om än endast temporärt. Detta är även en skillnad mellan klassisk- och välfärdliberalfeminism (Tong 2009, s. 35-36).

Liberalfeministers arbete för att förbättra kvinnors säkerhet är att ställa frågan ”Var finns kvinnorna”? (Enloe 1989) Cynthia Enloe och hennes bok *Bananas, Beaches and Bases - Making feminist sense of International Politics* (1989) ifrågasätter de könsroller som finns inom det internationella spelet och inom politiken. Hon menar att, om dessa könsroller och attribut som ses som feminina respektive maskulina raderas ut kommer kvinnor att synas mer i det offentliga rummet. I nuläget är de kvinnor som syns inom politiken de som har lärt sig att agera liknande som män och därför ses de inte som ett hot mot den manliga sfären (s. 6-7). Enloe definierar detta som att kvinnor tillåts att vara en del av politiken på grund av att de förstår hur den maskulina politiken fungerar (ibid).

Genom att veta att politiken är konstruerad finns det en möjlighet att omkonstruera den, detta genom att visa på hur den manliga sfären/världen är beroende av att feminisera kvinnor som kvinnor som arbetare, fruar, döttrar eller sexobjekt. För en utveckling av Enloes resonemang citeras hon: ”If we can expose their dependence on feminizing women, we can show that this world system is also dependent on artificial masculinity: this seemingly and overwhelming world system may be more fragile and open to radical change than we have been led to imagine” (Enloe 1989, s.17).

Den liberalfeministiska synen på säkerhet och den internationella politiken har även fått utstå kritik, särskilt från postkolonial feminism. Liberalfeminismen anses glömma bort många olika faktorer som även de påverkar kvinnors säkerhet, den liberalfeministiska inriktningen på endast könsroller och lagar är ett problem som ofta associeras med västerländsk feminism.

2.1.2 Ståndpunktsfeminism

Ståndpunktsfeminismen använder sig av ett viktigt begrepp och som är en viktig utgångspunkt inom ståndpunktsfeminismen, begreppet är situated knowledge eller situerad kunskap. Begreppet myntades för första gången av feminismen Donna Haraway i hennes artikel *Situated Knowledges: The Science Question in Feminism and the Privilege of Partial Perspective* (1988). Haraway argumenterar här för att den positivistiska synen och hennes objektivitet i forskningen är dominerat av en manlig syn på vad kunskap är för något, av den anledningen argumenterar Haraway för en feministisk syn på objektivitet en så kallad situerad

kunskap (s. 581). Situerad kunskap betyder att en ser verkligheten utifrån den ”kuvade” (kvinnans⁵) position och denna ståndpunkt är fördelaktig för att få kunskap om världen. Objektet som besitter kunskapen som en vill ha tillgång till ska ses som en aktör eller en agent och inte endast som ett objekt i strävan efter objektivitet (s. 584;592). Ann J Tickner utvecklar definitionen med att beskriva situerad kunskap och post-positivism som att all kunskap är socialt konstruerad och att den kunskapen grundar sig i vilken kontext som forskaren är i (Tickner 1992, s. 21). Tickner definierar även ståndpunktsfeminismen som går ihop med den situerade kunskapen genom att ståndpunktsfeminism lyssnar på de marginaliserade och förtryckta vilket ger en bättre källa till och förståelse för varför denna grupp är förtryckt istället för att utgå från förtryckarens perspektiv (Tickner 1992, s.16). Ett feministiskt perspektiv som använder sig av kvinnors erfarenheter och synsätt är ett viktigt analysverktyg för att kunna se på världsekonomin, militarism och strukturellt våld på ett nytt sätt genom den marginaliserade kvinnan (Tickner 1992, s 18).

Säkerhet utifrån ståndpunktsfeminismen definierar Tickner som: ” In other words, the achievement of peace, economic justice, and ecological sustainability is inseparable from overcoming social relations of domination and subordination; genuine security requires not only the absence of war but also the elimination of unjust social relations, including unequal gender relations” (1992, s. 128). Således kan en förstå säkerhet utifrån detta perspektiv som att osäkerhet för kvinnor finns överallt, i den politiska, sociala samt ekonomiska sfären och för att förändra denna osäkerhet för kvinnor vill teorin använda sig av gender som ett analysverktyg (Tickner 1992, s.5). Enligt Tickner är gender som analysverktyg ett viktigt medel för att få bort den sociala och hierarkiska struktur som gör att kvinnor förtrycks. Detta förtryck definierar Tickner med hjälp av R W Connells definition av den *hegemoniska manligheten*. Den hegemoniska manligheten är en social konstruktion som upprätthåller patriarkala hierarkier och som legitimerar den nuvarande sociala och politiska ordningen. Denna hegemoni är problematisk dels eftersom att den marginaliserar kvinnor men även för att den är en konstruktion av vad manligt är, något som inte delas av majoriteten av män. Denna sociala konstruktion är en bidragande faktor för hur kvinnors (o)säkerhet upprätthålls (Tickner 1992, s.6).

Ståndpunktsfeminismens bidrag är att den förändrar hur kunskap och hur traditionell syn på säkerhet definieras genom att kritisera den rådande traditionella synen, realismen och liberalismen. Denna ingång inom feministisk teori distanserar sig även från liberalfeminismen i bemärkelsen att Tickner beskriver att det viktigaste för att få kvinnor att synas mer inom internationella relationer är inte att kvinnor syns mer per se utan att kärnan i problemet reds ut, det vill säga att den internationella politiken de facto ses ur ett maskulint perspektiv (Tickner 1992, s. 4). Däremot är denna del av feministisk teori likt liberalfeminismen sprungen ur en västcentrerad feminism som belyser problem och begrepp som generellt är problem som kvinnor som lever i den västerländska delen av världen

⁵ Min parentes för att förtydliga den kuvade.

upplever men den grundar sig i dess vilja att ta del av alla kvinnors erfarenheter och synsätt.

2.1.3 Postkolonial feminism

Ett begrepp som är centralt och viktigt när en diskuterar postkolonial feminism är begreppet dubbelkolonisering, således kommer begreppet att definieras nedan:

Dubbelkolonisering beskriver Pia Laskar som det förtryck som kvinnor i tredje världen lever med och i. Begreppet kommer från hur de europeiska kolonisatörerna tog med sina sociala system och könsmaktsordningar och förstörde inhemska system och kvinnans status i det samhället som koloniserades. Detta bidrog senare till att vid avkolonisering fanns systemet kvar som underordnar kvinnor (Laskar i Mohanty 2003, s.10).

Innan den postkoloniala feminismens nyckelbegrepp och ståndpunkter beskrivs är en definition av vad som menas med västerländska länder och det som kallas för länder i ”tredje världen ” viktigt att definiera. Tong (2009) förklarar det som att västerländska länder är länder i USA och Västeuropa som har en ekonomisk och industrialiserad fördel jämfört med länder som är i utvecklingsprocesser, de så kallad ”tredje världens” länder. Vad postkoloniala feministiska forskare vill visa är hur dessa västerländska länders ideal och normer förtrycker och underminerar kvinnor som lever i tredje världen (s. 215).

Den postkoloniala feminismen framkom under den så kallade tredje vågen inom feminismen på 1990-talet (Hudson 2005, s.169). Inom denna del av den feministiska teorin finns det även ett ifrågasättande och olikheter, detta har att göra med vad ordet post i postkolonialism har för definition. Ett perspektiv av postkolonialism refererar till tiden efter kolonialisering medan en annan inriktning definierar postkolonialism som ett motstånd och motsättning mot kolonialism. Vad som förenar postkolonial feminism är dels att de gör en distinktion mellan den västerländska kvinnan och kvinnan i tredje världen och dels att teorins ståndpunkt är en kritik mot västerländska ideal och imperialism samt att den försöker ha en specifik och lokal förankring (Hughes 2002, s.75 - 76). En av de viktigaste distinktionerna inom postkolonial feminism är dess vilja att utvidga och bredda begreppet feminism till att inkludera fler aspekter än vad den traditionellt västerländska feminismen gör. Postkoloniala feministiska forskare inkluderar faktorer så som etnicitet, klass, härkomst, ålder och sexuell identitet i bemärkelsen att detta är faktorer som förtrycker kvinnor i varje enskild nation (Tong 2009, s. 215). Denna distinktion från den traditionella feministiska teorin om att se kvinnor som en homogen grupp är något som postkoloniala feministiska forskare problematiserar. De vill att en ska se alla kvinnors olikheter. Audre Lorde argumenterar för att kvinnor inte kan arbeta som jämlikar om en inte ser till deras olikheter först (Lorde i Tong 2009, s. 217). Detta är även en aspekt som Chandra Talpade Mohanty håller med om och som är en av hennes tre grundläggande principer som hon antyder finns i den västerländska feminismens diskurs. Det problem som uppkommer när kvinnor tilldelas attributet som en homogen grupp

är lika med att det finns en universellt och kulturellt genomgående teori om gender och könsskillnader (Mohanty 2003, s.37).

Enligt Mohanty har den tredje världens feministrörelser två kamper, dels att rikta kritik mot och problematisera den hegemoniska vita västerländska kvinnans feminism och dels ett arbete för att bygga en egen feministisk målsättning och utarbeta strategier för detta som är grundade i varje enskilds lands geografiska, kulturella samt historiska kontext (Mohanty 2003, s. 33). Den västerländska feminismen har även gjort att en del postkoloniala feminister inte känner sig helt bekväma med att kalla sig för feminister på grund av den västerländska feminismens tryckande på frågor om könsroller så som sexualitet och reproducering. Istället använder sig vissa av ett uttryck myntat av Alice Walker: ”womanist”⁶ (Tong 2009, s. 215-216).

Inom den västerländska feminismen myntades ”det politiska är personligt” (Peoples & Vaughan - Williams 2015, s.49; Tickner 1992, s. 18; Enloe 1989, s.195). Inom den postkoloniala feminismen är det personliga och det politiska ett, vilken etnicitet, sexuell identitet eller annan av de faktorer som har beskrivits ovan är kvinnor varje dag, det är inte en mask som en väljer att ta på sig, att ena dagen är en sin etnicitet, ena dagen sin sexuella identitet och så vidare utan den identiteten som en är, är något en bär med sig hela tiden (Tong 2009, s. 216).

Den postkoloniala feminismen är ingen uttalad FSS, men vad som kan utläsas är att säkerhet enligt postkolonial feminism är när kvinnor frias från förtryck i alla dess former och då inte uteslutande från den västerländska feminismens uttalande förtryck som underordnad mannen i det politiska och sociala livet. Utan vad den postkoloniala feminismen vill problematisera är förtryck från de västerländska ländernas syn på kvinnor från ”tredje världen”, samt att inkludera ett bredare perspektiv på säkerhet där avsaknad av osäkerhet på grund av sexuell identitet, härkomst och etnicitet är aspekter som måste inkluderas.

⁶ Uttrycket ”womanist” får stå utan någon översättning, som uppsatsförfattare har inte något ekvivalent ord på svenska hittats och då är det mer trovärdigt att det engelska uttrycket står kvar.

3 Metod och Material

3.1 Metod

Metoden i denna uppsats kommer att ha designen av en icke-experimentell intensiv kvalitativ karaktär, en så kallad enstaka fallstudie. Ambitionen i denna uppsats är inte att förklara utan att beskriva och problematisera ett händelseförlopp i detalj.

En beskrivande studie kan stöta på vissa problem och krav i sin utformning, dessa krav som ställs på en beskrivande studie är framförallt att det måste finnas en tydlig begreppsapparat följt av ett empiriskt klassifikationsschema, detta för att kunna problematisera slutsatserna som utläses direkt ur materialet. Anledningen till detta är för att kunna dra slutsatser som inte är uppenbara endast genom att läsa materialet. De slutsatser som har dragits utifrån materialet ska sedan kunna ifrågasättas av andra forskare som tar sig an ett liknande problem med en annorlunda begreppsapparat. Vidare måste fallstudien vara teoribaserad och ett svar på frågan ”fall av vad då?” är av högsta vikt för att den beskrivande studien ska kunna genomföras (Esaiasson m.fl., 2012, s.36-37). Denna uppsats bygger både på flera teorier och är ett fall av kvinnors säkerhet i en konfliktsituation samt att begreppsapparaten i början av teorikapitlet samt att det klassifikationsschema i senare delar av uppsatsen har försökt att utarbetas så tydlig som möjligt, således är kraven för den beskrivande studien genomtänkta och uppfyllda. En enstaka fallstudie passar uppsatsen och är metoden att föredra vid denna typ av beskrivande studie. En enstaka fallstudie skiljer sig från den jämförande fallstudien i olika aspekter, dels är den enstaka fallstudien av beskrivande karaktär där den jämförande fallstudien har en förklarande ambition, dels avser den enstaka fallstudien att i detalj beskriva ett händelseförlopp under en tidsperiod där den jämförande fallstudien exempelvis jämför två tidsperioder istället (Teorell & Svensson 2007, s. 82-83).

Analysstrategin för denna studie är en kvalitativ textanalys. På grund av uppsatsen beskrivande ambition är en systematiserande undersökning att föredra (Esaiasson m.fl., 2012, s. 211). Den variant av systematiserad undersökning denna uppsats ämnar använda är att *klargöra tankestrukturer* hos de aktuella aktörerna och forskarna och klargöra hur de tänker och lyfta fram de väsentliga i de valda texterna (ibid). Det vill säga klargöra tankestrukturerna hos de feministiska forskarna och de valda ingångarna inom den feministiska teorin för att sedan kunna analysera mitt forskningsmaterial. Därför finns det en grundlig beskrivning

av de valda ingångarna inom feministisk teori för att kunna utröna respektive ingångs kärnidé(er).

3.1.1 Operationalisering

Eftersom att syftet med denna uppsats är att kartlägga kvinnors säkerhet under en konflikt kommer jag att undersöka de tre ingångarna inom feministisk teori definitioner av begreppet säkerhet. Genom en undersökning av de feministiska ingångarnas definitioner av säkerhet kommer jag sedan att få fram operationella indikatorer av mina valda faktorer påverkan på kvinnors säkerhet under konflikten. Operationaliseringen blir förhållandet mellan teorins definition av säkerhet samt de operationella indikatorerna genom faktorerna. En operationalisering är till för att resultatet som jag kommer fram till ska vara så korrekt som möjligt och visar hur säkra resultatet blir (Esaiasson m.fl., 2012, s. 55). Operationaliseringen är även till för att visa på min intersubjektivitet, det vill säga att det resultat som jag kommer fram till är transparent och att min väg mot mitt resultat går att följa så att andra forskare kommer fram till samma resultat (Teorell & Svensson 2007, s.54).

De tre faktorer som har valts ut är: Ekonomisk, politisk samt offentlig säkerhet. Anledningen till att dessa tre faktorer har valts ut är på grund av att de hade stor inverkan på kvinnors liv under invasionen och ockupationen. Ekonomisk säkerhet valdes ut på grund av att jag vill se hur massarbetslösheten påverkade kvinnors säkerhet precis efter invasionen och hur arbetslösheten påverkade kvinnors ekonomiska situation. Faktorn politisk säkerhet valdes ut på grund av att jag vill undersöka hur 25 % kvoteringsmålet⁷ påverkade kvinnors politiska säkerhet. Slutligen kommer kvinnors offentliga säkerhet att undersökas, detta genom en undersökning av hur våldet mot kvinnor ökade och hur problematiskt det blev för kvinnors säkerhet ute i den offentliga sfären och hur detta påverkade kvinnors dagliga liv. Urvalet till de operationella indikatorerna har gjorts genom en intensiv och strategisk läsning av rapporter från organisationerna Human Rights Watch, Amnesty International, Freedom House⁸ samt litteratur om ockupationen av Irak av feministiska forskare.

⁷ Definition av kvoteringsmålet kommer i en senare del av uppsatsen.

⁸ Se kapitlet ”material” för ett förklarande och beskrivande av varför dessa organisationer och litteratur är valda.

3.2 Material

Materialet till denna uppsats kommer från tre olika organisationers års-rapporter samt en rapport färdigställd och genomförd 2003. Organisationerna är Freedom House, Human Rights Watch samt Amnesty International. Anledningen till varför dessa organisationer är valda är på grund av att organisationerna till stor del är självständiga, icke-vinstdrivande samt parti-och regeringsobundna (Human Rights Watch, 2015; Amnesty International, 2015; Freedom House, 2015). Vilket ger en ovärderlig källa samt fakta om fallet. Human Rights Watch har dock inte artiklar över hela perioden 2003-2005 utan årsrapporten från 2004 som täcker världshändelser under 2003 var ett jubileumsnummer där de valde att ha ett temanummer istället för att skriva om varje enskilda land som i andra rapporter (Human Rights Watch, 2004).

De tre organisationerna är till största del inriktade på mänskliga och politiska rättigheter således när faktorn ekonomisk säkerhet (samt i mindre skala till de andra faktorerna) analyseras finns det komplement till dessa rapporter som består av feministiska forskare som har arbetat och varit verksamma i Irak åren mellan 2003-2005. Den bok som har varit mest användbar genom hela arbetet, från första början till sista analysdelen har varit Nadje Al-Ali och Nicola Pratts bok *What kind of Liberation – women and the occupation of Iraq* (2009). Denna bok behandlar uttömmande kvinnors situation under ockupationen och invasionen fram till 2009. Boken används framförallt till analysen och i beskrivningen av fallet.

Samtliga organisationer använder sig av intervjuer med människor på plats i Irak, det kan vara allt från högt uppsatta politiker eller människor som har fallit offer för våld. Även de feministiska forskarna så som Al-Ali och Pratt använder sig av kvalitativa intervjuer som metod. Även om mycket av materialet till uppsatsen är baserat på sekundärkällor som kvalitativa intervjuer gjorda av andra forskare anser jag inte det vara ett problem för uppsatsen. Anledningen till detta är att materialet är så pass omfattande samt så har jag i största mån jag har kunnat försökt att använda en så stor bredd av källor som kompletterar varandra om fallet men som är oberoende av varandra.

4 Säkerhet för kvinnor i Irak: 2003-2005

Med hjälp av de tre valda ingångarna inom feministisk teori kommer här de tre faktorerna ekonomisk, politisk samt offentlig säkerhet att analyseras, problematiseras samt diskuteras för att se hur dessa påverkade kvinnors säkerhet under invasionen av Irak åren mellan 2003-2005.

4.1 Tidslinje 2003-2005

Denna tidslinje är en skildring av åren 2003-2005 och är till för att ge en övergripande bild av politiska händelser. I denna tidslinje finns det nyckelfaktorer som är markerade i fetstil, detta för att visa vilka beslut och händelser som hade störst påverkan på kvinnors säkerhet. Exempelvis hur bildandet av CPA och deras utformning av en ekonomisk modell hade för påverkan på arbetslösheten och kvinnors ekonomiska säkerhet. För den politiska säkerheten är det framförallt hur utformningen och innehållet i den provisoriska konstitutionen, TAL påverkade kvinnors politiska säkerhet. Slutligen den offentliga säkerheten, den offentliga säkerheten är utformad som inkluderande i både den ekonomiska och politiska säkerheten. Detta på grund av att kvinnors offentliga säkerhet var sammankopplad till båda dessa faktorer.

Innan tidslinjen kommer först en förklaring och definition av de förkortningar som kommer att användas:

CPA: Coalition Provisional Authority – Den USA-ledda koalitionen administrativa ledning i Irak, från april 2003 till juni 2004.

Högsta chef: Paul L. Bremer.

IGC: Iraqi Governing Council - IGC bestod av 25 personer från olika etniska och religiösa grupper, dessa personer var inte folkvalda. IGC hade en liten lagstiftande makt dock kunde CPA ändra eller lägga in sin röst emot IGCs förslag och CPAs röst vägde tyngst i slutändan.

IIG: Iraqi Interim Government - Iraks provisoriska regering, medlemmarna var inte folkvalda och IIG var finansiellt samt militärt beroende av USA.

ITG: Iraqi Transitional Government – Iraks transitions regering fram till valet i december 2005.

MNF-I: Multi National Force Iraq – USA-ledda militära styrkan i Irak.

TAL: Transitional Administrative Law - Provisorisk konstitution fram tills parlamentsvalet 2005.

TNA: Transitional National Assembly - Provisorisk regering fram till valet i december 2005.

UNAMI: United Nations Assistance Mission for Iraq – UNAMI var oroliga över det ökade våldet av terroristattacker samt de militära operationer MNF-I gjorde vilka resulterade i många civila dödade och skadade.

Källa: Amnesty International 2004;2005;2006; Freedom House 2004;2005;2006; Human Rights Watch 2005;2006.

2003 Datum och Händelse	2004 Datum och Händelse	2005 Datum och Händelse
<ul style="list-style-type: none"> • 20 mars invaderar den USA-ledda koalitionen Irak. • I april intas Bagdad, därmed är Saddam Hussein och Baathpartiets styre över Irak över. • CPA bildas direkt efter invasionen • CPA förbjuder Baathpartiet och avskedar partiets alla tjänstemän samt upplöser militären. • I juli bildas IGC. • I september bildar IGC IIC. 	<ul style="list-style-type: none"> • 8 mars offentliggörs TAL. • 1 juni ersätts IGC av IIG. • 8 juni beslutas att USAs MNF-I och IIG jobbar tillsammans för stabilitet och säkerhet i Irak. • 28 juni lämnar CPA över makten till IIG. Den administrativa och politiska ockupationen av Irak är officiellt över. • I juli skapar MNF och IIG militära undantagslagar vid platser där civilbefolkningen är särskilt utsatta för våld. 	<ul style="list-style-type: none"> • 30 januari val till TNA. • TNA valde ny ITG. • I september går UNAMI ut och rapporterar om att de är oroliga för mänskliga rättigheters situation i Irak. • 15 oktober går den nya konstitutionen igenom. • 15 december hålls ett fritt parlamentsval för första gången i Irak.
Källa: Amnesty International 2004; Freedom House 2004	Källa: Amnesty International 2005; Freedom House 2005; Human Rights Watch 2005	Källa: Amnesty International 2006, Freedom House 2006; Human Rights Watch 2006

4.2 Ekonomiska förändringar

Direkt efter invasionen i mars 2003 och när ockupationen av den USA-ledda koalitionen och CPA började var deras första förändring i landet att förbjuda Baath-partiet samt att avskeda alla statstjänstemän som arbetade för partiet samt att upplösa militären. Detta bidrog till att 35 000 statstjänstemän blev arbetslösa samt cirka 400 000 militärer (Freedom House 2004). För att börja rusta upp landet igen prioriterade den USA-ledda koalitionen och CPA inte att öka antalet jobb utan de inriktade sig till stor del på att utforma en ekonomisk modell som förespråkade att privatisera statliga företag och att favorisera entreprenörskap (Al-Ali & Pratt 2009, s.73; Enloe 2009, s. 30-31).

CPA ville involvera kvinnor i den ekonomiska modellen, detta genom att starta kvinnocenter där kvinnor utbildades i ekonomi, det engelska språket och datakunskap. Strategin bygger på en nyliberalistisk syn av att entreprenörskap är en hjälpsam hand mellan demokrati och ekonomisk utveckling (Al-Ali & Pratt 2009, s. 60-61). Denna prioritering av marknad och entreprenörskap medförde att jobb i den offentliga sektorn minskade. Denna sektor var arbetsgivare till merparten av kvinnor, men underprioriterades eftersom att CPA och deras ekonomiska modell satsade på att göra irakiska företag mer attraktiva för utländska investerare (Al-Ali & Pratt 2009, s. 73).

4.2.1 Ekonomisk säkerhet för kvinnor

Den postkoloniala feministiska ingången anser det vara mycket problematiskt när ett industrialiserat land försöker implementera sina ekonomiska modeller genom olika utvecklingsprogram i länder som de anser vara ”underutvecklade”. Vad som kritiseras är hur koloniserarna använder sig av sina egna kapitalistiska och ekonomiska modeller där det inte tas någon hänsyn till de inhemska traditionerna eller kulturerna (Tong 2009, s. 225).

Anledningen till att CPAs ekonomiska modell inte fungerade för kvinnor berodde till största del på grund av det tilltagande våld som CPA inte hade kontroll över genom att våldet på gatan gjorde det svårt för kvinnor att ta sig till och från jobbet. Det tilltagande våldet var även en bidragande faktor till att män anställdes istället för kvinnor när det var ont om jobb. Detta var särskilt oroande för utbildade medelklasskvinnor som då var tvungna att ta underkvalificerade jobb för att kunna försörja sig (Al-Ali & Pratt 2009, s. 73). Vice-presidenten över kvinnorrättsorganisationen i Irak: Mayada Zuhair, berättade för Al-Ali och Pratt att kvinnorna var desperata att kunna försörja sig eftersom att annars hotade ett liv i fattigdom (ibid). Det ökade våldet bidrog dels till att kvinnor inte kunde arbeta för att de inte kunde gå ut på gatorna och dels bidrog även våldet till att många män dog eller att kvinnor skiljde sig eller blev lämnade (Al-Ali & Pratt 2009, s. 74). Beräkningar som FN gjorde i Irak visade att 27.8 % av de hushåll som var

kvinnostyrda levde i extrem fattigdom jämförelsevis med 13.4 % av hushåll som hade manliga överhuvuden (ibid).

När kvinnor inte tillåts arbeta i yrken som de är kvalificerade för är det inte endast en ekonomisk säkerhet som tas bort utan även den maktfaktor kvinnorna hade i sina arbeten. En kan tänka att detta sätter en stor press på kvinnor och försvårar deras ekonomiska situation ytterligare och är en faktor som borde tas med i beräkningen under en konfliktsituation. Vad ståndpunktsfeminister anser vara problematisk inom den liberala ekonomiska modellen är att den bygger på en rationell man där ekonomisk vinst är det huvudsakliga målet, den rationella ekonomiska mannen är uppbyggd av västerländska mansideal som ståndpunktsfeministerna anser karaktäriserar den hegemoniska manligheten (Tickner 1992, s. 72). Ståndpunktsfeminister kritiserar den fria marknadsmodellens syn på ekonomisk säkerhet just eftersom att den utgår från en universell syn på den rationella människan, det vill säga den rationella ekonomiska mannen. De anser att om kvinnors erfarenheter av den rationella ekonomiska situationen togs i beaktning skulle den se mycket annorlunda ut, framförallt eftersom att mycket av det arbete som kvinnor utför står utanför marknadsekonomin. Exempelvis som att merparten av det obetalda arbete kvinnor gör är hushållsarbete, samt att när kvinnor väl går in i marknadsekonomin gör de det i yrken som inte anses vara vinstmaximerande utan istället omsorgsyrken så som socialarbetare eller sjuksköterskor (Tickner 1992, s. 73). När kvinnors erfarenheter av den kapitalistiska modellen tas i beaktning är det omöjligt att använda sig av den rationella kapitalistiska mannen som norm, just eftersom att kvinnors erfarenheter inom den ekonomiska sektorn så som arbeten inom det offentliga eller det faktum att kvinnor dubbelarbetar genom hushållsarbete därför måste inkluderas när en talar om ekonomisk säkerhet (ibid). Genom att använda sig av den ståndpunktsfeministiska synen på den rationella ekonomiska mannen kan vi se hur viktigt det är att gender inkluderas i utformningen av en ekonomisk modell och att utformaren ser det ur kvinnornas perspektiv och erfarenheter. För att i grunden se hur det kapitalistiska och ekonomiska systemet missgynnar kvinnor, och därför bryta sig loss från den rationella ekonomiska mannen och den hegemoniska manligheten.

Under en konfliktsituation som i Irak, blev många kvinnor ensamma och överhuvuden över familjen. Som postkolonial feministisk forskare kritiserar Mohanty västerländska länders men även västerländska feministers definitioner av olika begrepp så som arbetsfördelning mellan könen samt familj och hem. Mohanty kritiserar hur dessa begrepp används för att visa kvinnors underordnade ställning som ett universellt begrepp (Mohanty 2003, s. 50). Detta blir en slags universell betydelse av vad kvinnans underordnade ställning betyder utan hänsyn till kontexten. Exempelvis kan i västerländska länder där en kvinna som är överhuvud över en familj ses som en självständig stark kvinna som är ensam av eget val och av fri vilja och som är oberoende av sin ekonomiska ställning. Däremot när en analyserar utifrån andra samhällsklasser är kvinnor inte alls oberoende av sin ekonomiska situation snarare tvärtom, den ekonomiska begränsningen gör att de blir högst beroende och limiterade av sin ekonomiska situation (ibid). I Irak var det de hushåll som hade kvinnliga överhuvuden som

drabbades mer av fattigdom än andra. Därför kan inte begrepp så som arbetsfördelning mellan könen eller familj och patriarkat ses som universella begrepp, utan vad CPA skulle ha tagit i beräkningen var som de postkoloniala feministerna förespråkar: den lokala och inhemska kontexten, olika samhällsklasser och olika etniska gruppers perspektiv (Mohanty 2003, s. 50-51).

Vad CPA och USA kunde ha gjort annorlunda hade kunnat vara att använda sig av den ståndpunktsfeministiska synen som att inkludera gender i analysen. Då inkluderas kvinnors erfarenheter inom den ekonomiska sektorn och en kan bygga en ekonomisk modell som inkluderar alla. Detta genom att se vilka det är som drabbas av arbetslöshet i en nyliberal ekonomisk modell samt vems arbete som negligeras när prioriteringar läggs på den fria marknaden istället för offentlig sektor. Genom att inkludera kvinnor och kvinnors erfarenheter, exempelvis genom att se vilka sektorer kvinnor arbetar i och vilka faktorer som bidrar till deras ekonomiska osäkerhet ser en istället hur kvinnor bidrar till ekonomin i landet. Med hjälp av en genderanalys kan möjligheter för kvinnor att arbeta genomföras, genom att göra implementeringar som hjälper dem utifrån vad de faktiskt behöver och inte vad en främmande makt och ekonomisk modell anser vara det bästa.

I Irak och andra konflikt drabbade länder är en avsaknad av våld av största vikt för att kvinnor ska kunna bidra till ekonomin. Vad som även är viktigt att poängtera är vad de postkoloniala feministerna menar med att ett annat land inte ska implementera ekonomiska modeller eller att en universell betäckning av vissa begrepp ska göras, istället måste inhemska faktorer så som vilken kontext, klass och härkomst också inkluderas istället för att använda sig av en ekonomisk modell som är utformad utifrån den hegemoniska manligheten som ideal och vad den ockuperade nationen anser vara den bästa modellen.

4.3 Politiska förändringar

CPA lovade att förbättra den politiska säkerheten för kvinnor och med det ge kvinnor mer makt. Dock var det endast tre kvinnor som fick plats i IGC varav endast en fick en ministerpost (Freedom House 2004) När TAL offentliggjordes den 8 mars 2004 var arbetet och utformningen av TAL gjorda av utvalda medlemmar ur IGC, dock var inga kvinnor representerade i utformningen (Al-Ali & Pratt 2009, s. 94). I TAL stod det bland annat att jämlikhet mellan alla medborgare och att yttrande-och organisationsrättigheter skulle garanteras (Human Rights Watch 2005). TAL skrev även in ett kvoteringsmål om att 25 % av de som valdes till offentliga befattningar skulle vara kvinnor (Al-Ali & Pratt 2009, s. 95; Amnesty International 2005; Freedom House 2005) Anledningen till att det blev satt som ett mål och inte som en kvoteringslag i utformningen av TAL var för att CPA ville hålla sig på god fot och få fortsatt stöd av konservativa och islamistiska grupper i landet (Freedom House 2004).

4.3.1 Politisk säkerhet för kvinnor

Denna rädsla för att inkludera kvinnor i politiken är något som Cynthia Enloe problematiserar: Genom att ignorera kvinnor inom den politiska sfären antar en att de maktstrukturer som finns endast handlar om ett tycke eller att det är en smaksak eller kulturellt att inkludera kvinnor i politiken. Däremot, genom att inkludera kvinnor i den offentliga politiska sfären kan en visa på hur dessa maktstrukturer upprätthålls. Detta genom att visa hur ovanligt det är att kvinnor innefattar höga positioner. Då förstår en även att politik är konstruerat det vill säga konstruerat av *någon*. När politiken och världen är konstruerad kan ett ansvarsutkrävande göras och en kan ifrågasätta varför det ser ut som det gör (Enloe 1989, s. 3). Men om politiken är konstruerat måste även feminint och maskulint vara det? Det finns ett antal egenskaper och attribut som är konstruerade som kvinnliga och som maskulina, vilket har gjort att politiken ansetts tillhöra egenskaper som män har och har då blivit en manlig sfär (Enloe 1989, s. 3-4).

För att gå till kärnan i detta problem förespråkar Enloe och liberalfeminismen att en måste ifrågasätta de könsroller som finns inom det internationella spelet och inom politiken och menar att, om dessa könsroller och attribut som ses som feminina respektive maskulina raderas ut kommer kvinnor att synas mer i det offentliga rummet. I nuläget är de kvinnor som syns inom politiken de som har lärt sig att agera liknande som män och därför ses de inte som ett hot mot den manliga sfären (Enloe 1989, s. 6-7). Så var är kvinnorna och hur ska de synas i politiken? Valfärds liberalfeminister anser att kvotering är något som ska tillämpas om än temporärt, detta för att kunna bryta upp gamla normer och för att få kvinnor att synas mer genom att: 1. Om det finns lika kvalificerade män som kvinnor ska kvinnor prioriteras framför män om det vägs mellan två kandidater. 2. Om det finns män som är mer kvalificerade än kvinnor men den kvinnliga kandidaten kan göra ett likvärdigt arbete ska kvinnor prioriteras framför män (förutsatt att de kan göra jobbet lika) (Tong 1998, s. 35-36).

Inför valet i Irak 2005 arbetade CPA tillsammans med FN, FN:s agenda var särskilt specifik för kvinnors representation inför valet och utformningen av ett valsystem. Eftersom att det var satt som ett kvoteringsmål och inte en kvoteringslag om att 25 % av platserna skulle tillfalla kvinnor tilltog FN en vallag där var tredje namn på valsedeln skulle vara en kvinna. Detta för att garantera kvinnlig representation inom parlamentet (Al-Ali & Pratt 2009, s. 99-100). Utfallet i valet i januari visade att 32 % av de valda parlamentsledamöterna var kvinnor varav sex stycken av dessa blev ministrar i det nya kabinettet av totalt 37 medlemmar (Freedom House 2006). Vid valet i december 2005 blev resultatet annorlunda, endast 19 % av de valda parlamentsledamöterna var kvinnor, det nedstigande antalet kvinnor berodde framförallt på att valsystemet ändrades för att öka den sunnimuslimska representationen i parlamentet. (Al-Ali & Pratt 2009, s. 116).

Igen ser vi hur kvinnors politiska säkerhet påverkas negativt på grund av den konstruerade politiken. Även om ett kvoteringsmål finns är det endast siffror som ska fyllas och ingen direkt makt ges till kvinnorna utan kvinnor ses som en

homogen grupp. Denna syn på att endast se på kvinnor inom politiken som siffror och inte problematisera den rådande hegemoniska manligheten och det rådande strukturer som finns kan tolkas genom vad R W Connell kallar för en genusregim: En genusregim är en regim som de euroamerikanska länderna använder sig av och som är en regim där staten upprätthåller gender hierarkierna i samhället (R W Connell i Mohanty 2003, s. 80). Genom att använda oss av genusregimen ser vi hur det i en konfliktsituation och särskilt i Irak var den USA-ledda koalitionen och CPA som upprätthöll och bestämde hur strukturer skulle se ut i samhället och vad som ansågs vara rätt eller fel, samt hade den lagstiftande makten och ansvar för de politiska utformningarna. Vad denna genusregim upprätthåller är att det istället bildas ett samhällsstyre som är neutralt och som bygger på en liberal medborgarskapsmodell där den hegemoniska manligheten ses som ett föredöme för hur det ska se ut i hemmet, politiken och styrningen (Mohanty 2003, s. 80). Vad Mohanty och den postkoloniala feminismen kritiserar med denna analys av en genusregim är att den inte tillför något nytt. Den vita, kapitalistiska hegemoniska manligheten är redan föremål för feministiskt motstånd men vad som även måste inkluderas i denna genusregim är kvinnors etniciteter och härkomster (Mohanty 2003, s. 81). Mohanty kritiserar genusregimen genom att analysera den i västerländska länder men den genusregim som CPA och den USA-ledda koalitionen upprätthöll i Irak går även att analysera utifrån detta på grund av ockupationen. I Irak fanns och finns det etniska och politiska motsättningar, därför är det viktigt att se dessa skillnader och att inte endast se kvinnor som en homogen grupp. Istället måste faktorer så som gender och klass men även faktorer så som etniciteter och härkomst inkluderas i analysen. Detta för att kunna suddas ut genusregimen och de könsroller som finns, för att sedan skapa en politisk atmosfär som inkluderar kvinnors erfarenheter och en inkludering inom politiken utifrån faktorer så som, kön, gender, klass och härkomst.

4.4 Offentliga förändringar

Direkt efter invasionen av Irak blev det ett säkerhetsvakuum i landet och osäkerhet blev ett av det största problemet för Iraks medborgare. Våld mot kvinnor och flickor eskalerade i den offentliga sfären och på grund av det tilltagande våldet stannade många kvinnor och flickor hemma från sina arbeten och skolor. Risken för dem fanns att de skulle bli utsatta för sexuellt våld, misshandel, kidnappningar eller trakasserade för att de rörde sig utomhus eller klädde sig fel. Detta våld fortsatte både under och efter ockupationens officiella slut (Amnesty International 2004, 2005, 2006; Freedom House 2004, 2005, 2006; Human Rights Watch 2003, 2005, 2006).

En kvinna citeras i Human Rights Watch rapport från 2003 om säkerhetsläget i Bagdad under det året och om rädslan som osäkerheten i det offentliga inbringade:

We want security. Although the Americans sometimes are at the schools, to have tanks guarding us is not the point. You can't walk the streets alone. Tomorrow my daughter has exams, and she will be safe inside the school, but to there and from there, it is dangerous. We need security, then freedom. My husband told the Americans, you will make us say we prefer Saddam Hussein's rule, because then it was safe, even though everyone hated him. Even though he was oppressive, at least it was safe. Yesterday I went to a funeral, and all the women were afraid, they were worried about themselves and what might happen to them for venturing outside, just to go to a funeral (Human Rights Watch 2003, s. 7-8).

Anledningen till att våldet mot kvinnor och flickor ökade i det offentliga var framförallt CPAs och IGCs misslyckande med att upprätthålla säkerheten. Polisen hade blivit mycket mindre än vad den hade varit innan invasionen, detta på grund av CPAs vilja att omstrukturera och träna upp polisen med exempelvis utbildning i mänskliga rättigheter, samt att dennes förvaltning hade försämrats. Detta medförde att det fanns färre poliser ute på gatorna samt att polisens arbetsbörda ökade medan resurser minskade, vilket resulterade i att en del brott prioriterades bort (Human Rights Watch 2003, s. 1). De brott som prioriterades bort på grund av försämrad resurs och förvaltning var brott som kvinnor och flickor utsattes för. Bland annat intervjuade Amnesty International en kvinna som hade blivit dödshotad för att hon arbetade för att skydda kvinnors rättigheter och vädjade till CPA om skydd men fick till svar att det fanns andra viktigare mer prioriterade saker som skulle tas omhand om (Amnesty International 2005).

Det var inte endast polisen som hade svårigheter med att hjälpa kvinnor även sjukvården hade knappa resurser och det fanns problem som att sjukhuspersonal och sjukhus inte tog emot kvinnor och flickor som hade blivit utsatta för sexuellt våld. Både på grund av säkerhetsläget men även att det pågående kriget gjorde att en del sjukhus inte ansåg det vara deras ansvar att ta hand om denna typ av undersökningar (Human Rights Watch 2003, s. 1).

4.4.1 Offentlig säkerhet för kvinnor

Kvinnors utsatthet inom stater som kommer från de sociala konstruktioner av hierarkier i samhället baserat på gender är inte något nytt, majoriteten av de som drabbas av våld i konflikter är kvinnor och barn och i militariserade samhällen är kvinnor mer sårbara för sexuellt våld och våld i hemmet (Tickner, 1992, s. 56). Även om män är mer sårbara för direkt våld är det ändå kvinnor som är mer rädda och känner sig hotade i den offentliga sfären (ibid).

Ståndpunktsfeministerna menar på att alla feministiska ingångar måste inkludera gender som ett analysverktyg och se till individens säkerhet istället för nationens (Tickner 1992, s. 58). Därför måste den feministiska definitionen av säkerhet ha en avsaknad av all typ av våld framförallt gender relaterat, detta kan enligt ståndpunktsfeministerna göras genom en omdefiniering av hur en ser på medborgarskap. Vem som räknas som medborgare och hur en fullfärdig medborgare definieras: Den fullfärdiga medborgarmodellen utgår från den

hegemoniska manligheten och bygger på att medborgaren är en soldat som kan skydda sin nation. Detta militariserade medborgarskap bygger även på myter om kvinnan som ett passivt offer som måste beskyddas och där feminina attribut ses som en svaghet vilket bidrar till ojämlikhet (ibid). Enloe och liberalfeministerna menar att den manliga sfären är beroende av att feminisera kvinnor. Om en visar hur kvinnor blir feminiserade går det även att visa hur konstruerade manliga attribut också är och hur beroende vi är av alla attribut (Enloe 1989, s. 17). Genom att en visar hur kvinnor ges feminina attribut och därigenom synliggöra de gender hierarkier som finns i samhället genom att de kommer upp till ytan låter som en lösning på kvinnors osäkerhet och ståndpunktsfeministerna håller med liberalfeministerna i att det är viktigt att medborgarskapet inte utgår från den hegemoniska manligheten och de militariserade värden och attribut det ger medborgarskapet. Däremot tror inte ståndpunktsfeministerna att det är där själva kärnan i problemet ligger utan istället måste en omdefiniera medborgarskapet. Den förändringen sker inte förrän myter om kvinnor inom nationen tas bort, exempelvis som att kvinnor associeras med fred och där denna association spår på myten om att kvinnan är ett passivt offer som måste beskyddas (Tickner 1992, s. 58-59).

I sin rapport skriver Human Rights Watch ut rekommendationer till CPA och de irakiska administratörerna om vad de kunde göra för att förhindra våld mot kvinnor i Irak, de tog bland annat upp hur viktigt det är att detta problem uppmärksammas och ges utrymme inom poliskåren men även att det tas ordentliga vittnesmål som visar att en tar brott av denna grad seriöst. De ville även inkludera fler kvinnor inom polisen som kan få speciell träning vid denna typ av brott (Human Rights Watch 2003, s. 2). Målet är att kvinnor inte ska ses som någon som behöver beskyddas och ett offer. Att kvinnor behöver beskyddas måste betyda att hon måste beskyddas från någon och denna någon är andra män. ”If men are traditionally seen as protectors, an important aspect of this role is protecting women against certain men.”(Stiehm citeras i: Tickner 1992, s. 58). Framförallt måste kvinnor ses som aktörer och agenter och inte passiva offer, eller att kvinnor ses som en andrageradens medborgare eftersom att den fullfärdiga medborgaren bygger på den idealiserade maskuliniteten.

I ett militariserat samhälle som Irak och i andra områden där det råder konflikter är denna medborgarskapsmodell som bygger på hegemonisk manlighet och en feminisering av de som anses vara svaga och kvinnor högst aktuell. I en konfliktsituation måste kvinnors bidrag till samhället synas men vad som kanske är det viktigaste är att feminiseringen av kvinnor som någon som en man behöver beskydda eller att se kvinnor som passiva offer måste motarbetas för att kunna förstärka kvinnors offentliga säkerhet. Brott mot kvinnor måste ses som något allvarligt och tas på allvar och inte bortprioriteras, detta kommer förhoppningsvis åtgärdas om och när medborgarskapet omdefinieras till att inkludera kvinnor som aktörer istället för offer.

5 Slutdiskussion och slutsats

Kvinnors säkerhet under en konfliktsituation är som uppsatsen visar komplex och innefattar flera olika parametrar. Det finns inte heller någon faktor som hålls isär ifrån varandra. Den ekonomiska osäkerheten för kvinnor i Irak påverkade den politiska säkerheten och den offentliga säkerheten påverkade dem alla tre. Vad som går att utläsa ur analysen är att våld mot kvinnor var ett stort om inte det största problemet för kvinnor och något som genomsyrade hela samhället. Kvinnor kunde inte gå till sina jobb på grund av att de var rädda för att trakasseras eller hotade om våld eller kidnappningar ute på gatorna, detta i sin tur ledde till att den ekonomiska osäkerheten förstärktes och en enorm utsatthet för familjer som framförallt hade kvinnliga överhuvuden. Våld i det offentliga och våld mot kvinnor var brott som prioriterades bort av administrationen och som inte togs på allvar. Så hur ska kvinnor kunna få en starkare plats i ett samhälle som drabbas av en konflikt när kvinnor inte vågar synas och när problem som kvinnor råkar ut för i större utsträckning än män ignoreras?

Detta är något som de olika feministiska ingångarna har försökt att ifrågasätta och problematisera, den liberalfeministiska ingången vill att kvinnor ska synas mer genom att ta bort de könsroller som kan hindra dem. En lösning anser de, kan vara att införa temporär positiv diskriminering inom den politiska sektorn. Den ståndpunktsfeministiska teorin vill istället använda sig av ett djupare plan än endast siffror och anser inte att kvinnors säkerhet förbättras endast för att kvinnor syns mer inom politiken eller det offentliga, de vill inte ha en som de kallar för en ”add women and stir” politik som de anser att liberalfeminismen ibland tenderar att bli (Peoples & Vaughan-Williams 2015, s. 52). Vad den ståndpunktsfeministiska ingången istället argumenterar för är att en måste se till kvinnors egna erfarenheter. Detta för att kunna gå in på ett djupare plan och förstå kärnan i problemet, varför könsroller uppstår och var den hegemoniska manligheten kommer ifrån. Först då, när problemets kärna är utrett kan en förändring göras. Den postkoloniala feminismen vill bredda feminismen ytterligare än vad de två tidigare ingångarna gör, de anser att de andra två ingångarna glömmer visa aspekter i sina problematiseringar och analyser så som kvinnors härkomst, etnicitet och framförallt att kvinnor inte är en homogen grupp utan en måste se till många olika faktorer så som den lokala kontexten och de kulturella aspekterna också och inte att kvinnors underordnade ställning likställs och ses som något universellt.

Hur kan en då svara på forskningsfrågan: Hur beskriver och problematiserar feministisk teori kvinnors säkerhet under en konflikt? Svaret är dels att det beror på vilken feministisk teoretisk ingång en använder sig av, men vad som däremot förenar dem är deras vilja att ett *genderperspektiv* måste inkluderas när en pratar om och analyserar en konfliktsituation. Genom att använda gender som ett

analysverktyg och gå till kärnan med problemet kommer kvinnor och män kunna leva jämlikt och där kvinnors säkerhet under en konfliktsituation ses som något allvarligt på alla plan politiskt, ekonomiskt och offentligt. Att inkludera gender som ett analysverktyg och att använda feministisk teori är inte endast något som är gynnsamt för kvinnor, den hegemoniska manligheten är en norm som inte delas av majoriteten av män och därför gynnas män också av att se till de gender hierarkier som finns inom en konflikt men även i samhället under fredstider. Det är så enkelt som att hälften av världens befolkning helt enkelt inte får glömmas bort, attribut så som maskulina och feminina, hegemonisk manlighet och olika ideal måste brytas ner och inte genomsyra samhället, varken som medborgare, ekonomisk, politiskt eller vem som känner sig trygg eller inte ute i det offentliga.

Vad den feministiska forskningen och denna uppsats argumenterar för är att se till kvinnan som en individ, vad är det individen behöver och hur kan dennes säkerhet garanteras? Vad som även är viktigt att inkludera är faktorer så som den lokala kontexten av konflikten. Säkerhet betyder olika beroende på situationen men vad som är viktigt är att se säkerhet utifrån kvinnors perspektiv istället för att se till säkerheten genom den rådande hegemoniska manligheten och att säkerhet bygger på en militarisering av samhället. I begreppet säkerhet måste avsaknaden av allt våld inkluderas, både det direkta våldet som män i större utsträckning drabbas av än kvinnor men även det strukturella våld som kvinnor drabbas av i större utsträckning så som fattigdom, våld i hemmet eller sexuellt våld. Detta genom att se våld mot kvinnor som något allvarligt. Våld mot kvinnor är inte något som har hänt i en enstaka konflikt utan det är ett strukturellt och systematiserat våld som används som ett vapen.

Slutligen har denna uppsats försökt beskriva och problematisera kvinnors säkerhet under en konflikt med hjälp av feministisk teori genom att använda en konflikt som illustrativt exempel, i detta fall Irak. Som slutsats finns det många parametrar och faktorer som en måste ta i beaktning men det viktigaste är att normer som upprätthåller maskulina och feminina attribut i en konflikt måste problematiseras för att kunna försvinna och en måste ta i beaktning kvinnor som individer och inte som en homogen grupp.

6 Framtida forskning

Denna uppsats har med sina limiterade antal ord försökt att visa hur en konflikt situation påverkar kvinnors säkerhet med invasionen och ockupationen av Irak som ett illustrativt exempel. För framtida forskning hade det varit mycket intressant och framförallt bidragande till forskningen om fler konflikter hade analyserats med ett genderperspektiv. Att använda gender som ett analysverktyg och feministisk teori är något som behöver komma upp på forskningsagendan ännu mer och är ett perspektiv som behövs. I fallet Irak har min uppsats inte haft möjligheten att se om det finns fler faktorer som bidrog till kvinnors utsatthet i Irak. Det hade varit mycket intressant om en hade kunnat utveckla eller addera fler faktorer som jag har använt mig av och analysera ur ett genderperspektiv. I fallet Irak skulle exempelvis forskning som handlar om FNs agerande och ansvarsutkrävande vara intressant att läsa om. FN hade en stor roll i Irak under denna tidpunkt, de hjälpte till med att utforma valsystem och skapade olika resolutioner för Irak och forskning som ser FNs handlande och beslut ur ett genderperspektiv hade varit intressant att ta del av.

Det är viktigt att belysa att det går att med hjälp av gender, analysera och problematisera den könsmaktsordning som finns inom internationell-samt säkerhetspolitik idag för att på det sättet kunna se konfliktsituationer på ett nytt sätt och diskutera vem det är som drabbas av en konflikt i det långa loppet. Forskning om kvinnors säkerhet och att belysa osäkerheten som kvinnor har i världen vare sig det är i en konfliktsituation eller ej måste komma upp till ytan ännu mer. Det måste forskas mer om detta och det måste skrivas fler böcker om hur viktigt det är att säkerhet och särskilt säkerhet för kvinnor är något som kommer högre upp på agendan vid konfliktsituationer och inte används som ett svepande skäl för att möjliggöra en invasion i ett annat land. Vad som inte får glömmas bort är att denna forskning handlar om att synliggöra halva jordensbefolkning och deras säkerhet under en konfliktsituation därför är all forskning som har ett genderperspektiv något att sträva efter när en forskar inom säkerhetsstudier.

7 Referenser

Ali-al,Nadje & Pratt, Nicola.,2010, *What kind of liberation? - Women and the occupation of Irak*. Berkeley: University of California Press

Amnesty International, 2015, ”who we are”, [Elektronisk] Tillgänglig: <https://www.amnesty.org/en/who-we-are/> Hämtad: 2015-04-22

Amnesty, 2006, Iraq i ” Amnesty International - Report 2006, The state of the world’s human rights”, s. 143 – 146

Amnesty, 2005, Iraq i ” Amnesty International - Report 2005, The state of the world’s human rights”, s. 134 – 137

Amnesty, 2004, Iraq i ” Amnesty International - Report 2004”, s. 281 – 284,

Enloe, Cynthia., 2010. *Nimo's war, Emma's war: making feminist sense of the Iraq War*. Berkeley: University of California Press

Enloe, Cynthia., 1989. *Bananas, Beaches and Bases – Making feminist Sense of International Politics*. Berkeley: University of California Press

Esaiasson, Peter – Giljam, Mikael – Oscarsson, Henrik – Wängnerud, Lena, 2012. *Metodpraktikan: Konsten att studera samhälle, individ och marknad*. Stockholm: Norstedts juridik

Freedom House, 2015, ”about us”, [Elektronisk] Tillgänglig: <https://freedomhouse.org/about-us#.VTdQkPNvnct> Hämtad: 2015-04-22

Freedom House, 2012, ”Iraq”, [Elektronisk] Tillgänglig: <https://freedomhouse.org/report/freedom-world/2012/iraq#.VVWftk0cRaQ>, Hämtad: 2015-05-06

Freedom House, 2006, ”Iraq”, [Elektronisk] Tillgänglig: https://freedomhouse.org/report/freedom-world/2006/iraq#.VTdYb_NvnCs, Hämtad: 2015-04-22

Freedom House, 2005, ”Iraq”, [Elektronisk] Tillgänglig: https://freedomhouse.org/report/freedom-world/2005/iraq#.VTdYF_NvnCs, Hämtad, 2015-04-22

Freedom House, 2004, "Iraq", [Elektronisk] Tillgänglig: <https://freedomhouse.org/report/freedom-world/2004/iraq#.VVWgFE0cRaQ>, Hämtad: 2015-04-22

Haraway, Donna., 1988. Situated Knowledges: The Science Question in Feminism and the Privilege of Partial Perspective. "Feminist Studies", vol. 14, nr. 3, s. 575-599

Hudson Heidi.,2005. Doing' Security As Though Humans Matter: A Feminist Perspective on Gender and the Politics of Human Security. "Security Dialogue", vol.36, nr. 2, s. 155-174

Hughes, Christina.,2002. *Key Concepts in Feminist Theory and Research*. London: Sage Publication Ltd

Human Rights Watch, 2015,"About us: Who we are", [Elektronisk] Tillgänglig: <http://www.hrw.org/node/75136>

Human Rights Watch, 2006, Iraq i "World Report 2006 - events of 2005". s. 446 – 454, [Elektronisk] Tillgänglig: <http://www.hrw.org/legacy/wr2k6/wr2006.pdf>, Hämtad: 2015-04-22

Human Rights Watch, 2005, Iraq i "World Report 2005 - events of 2004". s. 466 – 473, [Elektronisk] Tillgänglig: <http://www.hrw.org/legacy/wr2k5/wr2005.pdf>, Hämtad: 2015-04-22

Human Rights Watch, 2004, "World Report 2004 – Human Rights and Armed Conflict" [Elektronisk] Tillgänglig: <http://www.hrw.org/legacy/wr2k4/download/wr2k4.pdf>, Hämtad: 2015-05-06

Human Rights Watch, 2003, "Climate of Fear: Sexual Violence and Abduction of Women and Girls in Baghdad", [Elektronisk] Tillgänglig: <http://www.hrw.org/reports/2003/iraq0703/iraq0703.pdf>, vol. 15, nr. 8 Hämtad: 2015-04-22

Mohanty – Talpade, Chandra., 2003, *Feminism utan gränser – avkoloniserad teori, praktiserad solidaritet*, (2:uppl.) Hägersten: Tankekraft förlag

Peoples, Columba – Vaughan-Williams, Nick, 2015. *Critical Security Studies - An introduction*. London: Routledge.

Sjoberg, Laura., 2013. *Gendering global conflict - Toward a Feminist Theory of War*. New York: Columbia University Press

Sjoberg Laura - Tickner, J. Ann., 2002 (2012). 'Feminist Perspectives on International Relations', i Walter Carlsnaes, Thomas Risse & Beth Simmons, red, *Handbook of International Relations*. London: Sage s.170–194

Stans, Jill.,1998. *Gender and International Relations - An introduction*. Oxford: PolityPress

Teorell, Jan – Svensson, Torsten, 2007. *Att fråga och att svara. Samhällsvetenskaplig metod*. Malmö: Liber

Tickner J Ann., 1992. *Gender in International relations - Feminist perspectives on achieving global security*. New York: Columbia University Press

Tong, Rosemarie., 2009. *Feminist Thought - A more comprehensive introduction*. Philadelphia: Westview Press

Wibben, T.R. Annick., 2011. *Feminist Security Studies - A narrative approach*. New York: Routledge